

PÄÄKÄSITTELY, TODISTELU JA TUOMIO

Oikeudenkäynti III

Antti Jokela

3., uudistettu painos

Copyright © 2025 Alma Media Finland Oy ja Antti Jokela
Yhteistyössä Juristiliiton Kustannus

Kansi: Aste Helsinki Oy, Sirpa Töyrä
Taitto: NotePad Ay

ISBN 978-952-14-5211-6
ISBN 978-952-14-5212-3 (verkkokirja)

Paino: Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2025

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almainights.fi

Alkusanat 1. painokseen

Käsillä oleva kirja on kolmas ja ainakin tässä vaiheessa viimeiseksi tarkoitettu osa *Oikeudenkäynti* -sarjassa, jonka I osa on ilmestynyt vuonna 1996 ja II osa vuonna 2002. Teossarjan tässä osassa käsitellään muun muassa pääkäsittelyjä riita- ja rikosasioissa, asianosaisten läsnäolovelvollisuutta, todistelua, oikeudenkäynnin kieltä ja aineiston tallentamista, oikeudenkäyntikulujen korvaamista, tuomiota ja sen vaikutuksia sekä muutoksenhakua.

Teos on kirjoitettu pääosin *Suomen Akatemian* lukuvuodeksi 2003–2004 myöntämän varttuneen tutkijan apurahan mahdollistamana virkavapausaikana. Akatemian matkamäärärahan turvin olen voinut osallistua muun muassa prosessioikeuden maailmankongressiin Mexico Cityssä syksyllä 2003 ja työskennellä keväällä 2004 Max Planck -instituutissa Freiburgissa, jossa tohtori *Karin Cornils* ystävällisesti auttoi tutkimustyön käytännöllisissä järjestelyissä, sekä hankkia tutkimusaineistoa ulkomailta mainitun instituutin lisäksi muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen, Baijerin oikeusministeriön ja USA:n kongressin sekä Tukholman, Uppsalan ja Columbian yliopistojen kirjastoista.

Dosentti, studierektor för forskning *Minna Gräns* (Uppsalan yliopisto), laamanni *Erkki Hämäläinen*, hovioikeudenviskaali *Juha Karvinen* ja ma. professori *Sakari Laukkanen* ovat lukeneet alustavan käsikirjoituksen ja asiantuntevilla kommenteiltaan edistäneet merkittävästi teoksen loppuun saattamista. Rechtsanwalt *Markku Arends* on tehnyt selkoa Saksan oikeudesta ja tarkastanut sitä koskevat kohdat. Lisäksi olen saanut tarpeellista aineistoa ja informaatiota muiltakin tutkijoilta ja lainkäytön ammattilaisilta. Erittäin hyödyllisiä ovat olleet viime vuosina pidetyt uuden prosessimenettelyn koulutus-tilaisuudet ja seminaarit, joissa monesti olen saanut uusia ajatuksia,

näkökohtia ja virikkeitä. Joulukuussa 2003 pidetyissä valtakunnallisissa riita- ja rikosasioiden prosessinjohtoseminaareissa sain toteuttaa tähän kirjoitustyöhön liittyvän kyselytutkimuksen yhteensä 52 syyttäjälle ja tuomarille. Heidän valaisevat vastauksensa selvensivät monia prosessiongelmia ja käytäntöjä.

Oikeustieteen ylioppilas *Maria Jokela* on avustanut tutkimusaineiston hankinnassa sekä tekstin viimeistelyssä ja oikoluvussa. Talentum on julkaissut teoksen. *Virve Mertanen* ja *Taija Haapaniemi* Talentumista ovat ammattimaisesti ja ripeästi huolehtineet teoksen kieliasusta ja painokuntoon saattamisesta.

Tutkimusprojektini kääntyessä lopuilleen kiitän lämpimästi kaikkia sen toteutumiseen myötävaikuttaneita. Lisäksi tässä yhteydessä haluan kiittää laajemminkin oikeustieteen ja erityisesti prosessioikeuden tutkijayhteisöä, koska aiemmat tutkimukset ovat luonnolliset olleet pohjana omassa tutkimustyössäni. Prosessioikeudellinen tutkimus Suomessa on viime vuosina ollut vireää ja siinä esitetyt kriittisetkin näkökohdat sillä tavoin rakentavia, että niistä on voinut saada aineksia uusiin ajattelutapoihin ja lisätutkimuksiin. Toivon, että tämäkin tutkimus osaltaan veisi maamme prosessioikeudellista tutkimusta eteenpäin ja siten edesauttaisi ihmisten oikeuksien turvaamista.

Kesäkuun 2004 jälkeen ilmestynyttä aineistoa on voitu käyttää vain rajoitetusti.

Turussa kesällä 2004

Antti Jokela

Alkusanat 2. painokseen

Käsillä oleva kirja on ajantasaistettu ja uudistettu painos oikeudenkäyntiä käsittelevän teossarjan päätösosasta. Samalla kirjan pääotsikoksi on lisätty sen asiallista sisältöä kuvaava ”Pääkäsittely, todistelu ja tuomio”.

Edellisen painoksen ilmestymisen jälkeen olen kirjoittanut tämän teossarjan ensimmäisestä osasta uudistetun 2. painoksen ”Oikeudenkäynnin perusteet. Oikeudenkäynti I” (2005) sekä toisesta osasta uudistetun 3. painoksen ”Oikeudenkäynnin asianosaiset ja valmistelu” (2012). Näihin saman teossarjan muihin kirjoihin viitataan tässä teoksessa maininnoilla *Oikeudenkäynti I* ja *Oikeudenkäynti II*.

Riita- ja rikosasioiden käsittelyyn on viime vuosina tehty useita merkittäviä muutoksia, joista viimeisimmät on vahvistettu tämän vuoden alkupuolella. Rikosasioissa on otettu käyttöön aikaisempaa tehokkaampia menettelymuotoja. Muissa kuin vakavissa rikosasioissa on vuoden 2015 alusta lukien tullut mahdolliseksi syyteneuvottelu ja tavanomaista oikeudenkäyntiä kevyempi tunnustamisoikeudenkäynti. Todistelua tuomioistuimissa koskevat säännökset on uudistettu kokonaisuudessaan 1.1.2016 lukien (L 732/2015) ja todistajien suojaa on parannettu. Vuoden 2011 alussa käyttöön otetun jatkokäsittelyluvan soveltamisalaa hovioikeuksissa on edelleen laajennettu 1.10.2015 lukien (L 386/2015). Tekstissä useiden todistelusäännösten jäljessä oleva maininta ”L:ssa 2015” tarkoittaa viimeisimmän todistelu-uudistuksen yhteydessä tehtyjä muutoksia. Lähteitä on seurattu heinäkuuhun 2015 saakka.

Teoksen kirjoittamisen ja loppuunsaattamisen on mahdollistanut Turun yliopiston oikeustieteelliseltä tiedekunnalta emeritussopimuksella käyttöön saamani työtilat ja tietoliikenneyhteydet. *Taija Haapaniemi* Talentumista on huolehtinut myös tämän painoksen

kieliasusta ja painokuntoon saattamisesta. Kustannuspäällikkö *Arja Lappeteläinen* on kannustanut kirjoitustyössä ja jaksanut kärsivällisesti odottaa, vaikka kirjan ilmestymistä onkin jouduttu toistuvasti siirtämään lainuudistusten lykkääntyttyä.

Turussa kesällä 2015

Antti Jokela

Alkusanat uudistettuun 3. painokseen

Teoksen edellisen 2. painoksen ilmestymisen (2015) jälkeen on uudistettu monia menettelymuotoja sekä julkaistu runsaasti uutta oikeuskäytäntöä ja prosessioikeudellista kirjallisuutta. Merkittävimmät muutokset ovat koskeneet asianosaisten edustajia, oikeudenkäyntiasiamiesten ja avustajien kelpoisuutta ja tehtäviä, syyttäjälaitosta ja syyttäjien tehtäviä sekä tuomioistuinmenettelyä, jota on joustavoitettu monilta osin. Esimerkiksi etäyhteyksien käyttöä yleisissä tuomioistuimissa, markkinaoikeudessa ja työtuomioistuimessa on olennaisesti lisätty 1.3.2025 lukien. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa on säädetty kokonaan uusi laki (808/2019). Vuoden 2022 tallenneuudistuksen (96/2022) voimaan tultua todistelun tallentaminen käräjäoikeuksissa ja vastaavasti todistelun vastaanotto muutoksenhakutuomioistuimissa muuttuvat radikaalisti aikaisemmasta.

Käsiteltävän aineiston merkittävän laajentumisen vuoksi Oikeudenkäynti III:n aikaisemmissa painoksissa viimeisenä ollut luku muutoksenhausta on erotettu tästä painoksesta käsiteltäväksi ajantasaisesti ja aikaisempaa laajemmin myöhemmin julkaistavassa tämän teossarjan uudessa päätösosassa ”Muutoksenhaku – Oikeudenkäynti IV”.

Edellisen 2. painoksen ilmestymisen jälkeen olen kirjoittanut tämän teossarjan ensimmäisestä osasta uudistetun 3. painoksen ”Oikeudenkäynnin perusteet, periaatteet ja instituutiot – Oikeudenkäynti I” (2016) sekä toisesta osasta uudistetun 4. painoksen ”Oikeudenkäynnin asianosaiset ja valmistelu – Oikeudenkäynti II” (2024). Näihin teossarjan muihin uudistettuihin osiin viitataan tässä uudistetussa 3. painoksessa maininnoilla ”Oikeudenkäynti I” ja ”Oikeudenkäynti II”.

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tätä kirjahanketta merkittäväällä työskentelyapurahalla. Kotona tehdyn kirjoitustyön lisäksi olen voinut hyödyntää Turun yliopiston oikeustieteelliseltä tiedekunnalta emeritussopimuksella käyttööni saamia työtiloja, kirjastoa ja tietoliikenneyhteyksiä.

Kustannustoimittaja, OTK *Katja Kolula* on ollut korvaamaton apu teoksen ajantasaistamisessa, selkeyttämisessä ja painokuntoon saamisessa. *Eija Lauhalahhti* on huolehtinut kirjan taitosta sekä tehnyt siihen kuvat ja oikeustapaushakemiston. Sisältöpäällikkö *Arja Lappeteläinen* on ystävällisesti tukenut kirjoitustyötäni ja teoksen julkaisemista. Arja on ollut vuosien mittaan mukana monien kirjojeni toimittamisessa 1990-luvulta lähtien, aluksi kustannustoimittajana. Tuskinpa ilman Arjaa olisin jaksanut tai edes saanut jatkaa kirjoitustyötäni ja sen julkisuuteen saattamista näin pitkään. Arjalla on laajemminkin suuri ansio korkeatasoisen juridisen kirjallisuutemme edistämässä ja julkaisemisessa. Toivon, että hänen olisi edelleenkin mahdollista osallistua tähän tärkeään tehtävään.

Saatavillani ollutta tutkimusaineistoa olen mahdollisuuksien mukaan pyrkinyt seuraamaan elokuuhun 2025 saakka.

Mielelläni keskustelin lukijoiden kanssa tähän teokseen ja myös työn alla olevaan muutoksenhakua käsittelevään kirjaani liittyvistä kysymyksistä ja ongelmista. Eri aloilla toimivilla henkilöillä on näistä monesti huomionarvoisia näkökantoja.

Turussa syyskuun lopulla 2025

Antti Jokela

sähköpostit: antajo@utu.fi

anttitapio.jokela@gmail.com

puh. 040 707 7649

Sisällys

ALKUSANAT 1. PAINOKSEEN	V
ALKUSANAT 2. PAINOKSEEN	VII
ALKUSANAT UUDISTETTUUN 3. PAINOKSEEN	IX
LYHENTEITÄ.....	XXIII
XXIV RIITA-ASIAN PÄÄKÄSITTELY.....	1
24.1 Pääkäsittelyjen tarkoitus ja kehittyminen riita-asioissa	1
24.2 Pääkäsittelyn aloittaminen	3
24.2.1 Tuomioistuimen alustavat toimenpiteet.....	3
24.2.2 Pääkäsittelyn peruuttaminen	4
24.2.3 Pääkäsittelyn aloittaminen esteestä huolimatta.....	6
24.2.4 Todistelun vastaanotto asianosaisen poissaolosta ja pääkäsittelyn peruuttamisesta huolimatta	7
24.3 Pääkäsittelyn kulku riita-asioissa	11
24.3.1 Käsittelyjärjestys.....	11
24.3.2 Tuomioistuimen johtama alkukeskustelu	13
24.3.3 Asianosaisten asiaesittely.....	15
24.3.4 Todistelun vastaanotto.....	19
A. Todistelun sisältö ja esittämisjärjestys	19

	B. Kirjalliset todisteet	20
	C. Asianosaisen kuulustelu todistelutarkoituksessa	22
24.3.5	Loppukeskustelu	24
24.4	Käsittelyn suullisuus, välittömyys ja keskitys	27
24.4.1	Asianosaissuullisuus pääkäsittelyssä.....	27
24.4.2	Pääkäsittelyn välittömyys.....	30
24.4.3	Keskitysperiaatteen toteutuminen	32
	A. Pääkäsittelyn yhtäjaksoisuus	32
	B. Pääkäsittelyn keskeyttäminen	33
	C. Pääkäsittelyn lykkääminen	33
	D. Uusi pääkäsittely.....	36
24.5	Etäyhteyksien käyttö ja etäoikeudenkäynti ..	40
24.5.1	Yleisiä näkökohtia	40
24.5.2	Tuomarin etäosallistuminen oikeudenkäyntiin	43
24.5.3	Etäoikeudenkäynti	47
24.5.4	Julkisuus etäoikeudenkäynnissä	51
24.5.5	Asianosaisen ja todistajan etäosallistuminen.....	53
24.6	Preklusio pääkäsittelyssä.....	55
24.6.1	Preklusion tarkoitus	55
24.6.2	Preklusion käyttöala	58
	A. Dispositiiviset riita-asiat	58
	B. Uudet todisteet	58
	C. Uudet seikat	62
	D. Oikeusvertailua ja näkökohtia de lege ferenda	63
24.6.3	Hyväksyttävät syyt uuteen aineistoon vetoamiseen.....	66
24.6.4	Preklusiomenettelystä.....	71
24.7	Prosessinjohto riita-asian pääkäsittelyssä ...	72
24.7.1	Muodollinen prosessinjohto	72
24.7.2	Aineellinen prosessinjohto.....	77
24.8	Asian palauttaminen uudelleen valmisteltavaksi.....	85

24.9	Pääkäsittelyn täydentäminen	85
24.10	Tulevaisuuden näkymiä	86
XXV	RIKOSASIAN PÄÄKÄSITTELY	89
25.1	Pääkäsittelyn tarkoitus ja pääpiirteet rikosasioissa	89
25.2	Pääkäsittelyn aloittaminen	91
25.2.1	Tuomioistuimen toimenpiteet ennen pääkäsittelyn aloittamista	91
25.2.2	Pääkäsittelyn peruuttaminen	92
25.2.3	Pääkäsittelyn aloittaminen esteestä huolimatta.....	99
25.2.4	Todistelun vastaanotto pääkäsittelyn peruuttamisesta huolimatta	103
25.3	Pääkäsittelyn kulku syyttäjäjutuissa.....	106
25.3.1	Käsittelyn vaiheittainen eteneminen ...	106
25.3.2	Alkukeskustelu	107
25.3.3	Asiaesittely	109
25.3.4	Todistelun vastaanotto.....	112
25.3.5	Loppukeskustelu	119
25.4	Pääkäsittely asianomistajajutuissa.....	122
25.5	Pääkäsittelyn suullisuus, välittömyys ja keskitys.....	124
25.5.1	Asianosaissuullisuus pääkäsittelyssä.....	124
25.5.2	Pääkäsittelyn välittömyys.....	128
25.5.3	Keskitysperiaatteen toteutuminen	129
	A. Pääkäsittelyn yhtäjaksoisuus	129
	B. Pääkäsittelyn keskeyttäminen	129
	C. Pääkäsittelyn lykkääminen	131
	D. Uusi pääkäsittely.....	134
25.6	Etäoikeudenkäynti rikosasioissa	139
25.7	Tuomioistuimen prosessinjohto rikosasian pääkäsittelyssä.....	144
25.7.1	Muodollinen prosessinjohto	144
25.7.2	Aineellinen prosessinjohto.....	146
25.8	Pääkäsittelyn täydentäminen	152
25.9	Tunnustamisoikeudenkäynti	154

XXVI	ASIANOSAISTEN LÄSNÄOLO JA SEURAAMUKSET	
	POISSAOLOSTA	161
26.1	Käsitteellisiä ja periaatteellisia lähtökohtia ..	161
26.2	Läsnäolovelvollisuus ja poissaoloseuraamukset riita-asioissa	166
26.2.1	Dispositiiviset riita-asiat	166
	A. Läsnäolovelvollisuuden pääsäännöt ..	166
	B. Yksipuolinen tuomio pääasiallisena poissaoloseuraamuksena	168
	C. Takaisinsaanti.....	170
	D. Korkeampi uhkasakko ja nouto	172
	E. Asian jättäminen sillensä	172
26.2.2	Indispositiiviset riita-asiat.....	174
26.2.3	Asianosaisen osallistuminen etäyhteydellä	176
26.3	Läsnäolovelvollisuus ja poissaoloseuraamukset rikosasioissa.....	178
26.3.1	Läsnäolovelvollisuus rikosasioissa.....	178
26.3.2	Läsnäolovelvollisuus etäyhteydellä kuulemisessa.....	183
26.3.3	Poissaoloseuraamukset syyttäjäjutussa..	184
26.3.4	Poissaoloseuraamukset asianomistajajutussa	186
26.4	Laillinen este	188
26.5	Tuomioistuimeen noutaminen.....	190
26.6	Rikosasian tutkiminen ja ratkaiseminen syytetyn poissaolosta huolimatta	191
26.6.1	Uudistuksen tausta.....	191
26.6.2	Poissaolokäsittelyn tilanteet ja edellytykset	192
26.6.3	Menettely syytetyn poissa ollessa	198
26.6.4	Poissaolokäsittelyssä tuomittavat seuraamukset.....	198
26.7	Kirjallinen menettely rikosasioissa	202
26.7.1	Uudistuksen tausta ja tavoitteet.....	202
26.7.2	Kirjallisen menettelyn edellytykset.....	204
26.7.3	Seuraamuksia koskevat rajoitukset.....	210

26.7.4	Menettelysäännökset ja toimintamallit	211
26.7.5	Oikeudenkäyntiaineisto ja näyttö	218
26.7.6	Ratkaisun antaminen	220
XXVII	TODISTELU	221
27.1	Todistelusta yleensä	221
27.1.1	Todistusoikeudellisia peruskäsitteitä	221
27.1.2	Vapaa todistusten harkinta	228
27.1.3	Todistelun tarpeettomuus tietyissä tilanteissa	233
	A. Notorisuus	233
	B. Tunnustus	234
	C. Syyteneuvottelu ja tunnustamis- oikeudenkäynti	240
27.2	Todistelumenettelystä	241
27.2.1	Asianosaisten ja tuomarin rooli todisteiden hankinnassa	241
27.2.2	Todistelun suullisuus	249
	A. Pääsääntöinen lukemis- ja viittauskielto	249
	C. OK 17:47:n ulottuvuus	253
27.2.3	Todistelun välittömyys	255
	A. OK 17:24:n pääsääntöinen kielto	255
	B. Yksityisluonteisten kirjallisten kertomusten käyttökiellon ulottuvuus	257
	C. Esitutkinnassa annetut lausumat	266
	D. Kuva- ja äänitallenteiden käyttö todisteena	270
	E. Kuulopuhetodistelu	275
27.2.4	Poikkeukset todistelun välittömyydestä	277
	A. Todistelun vastaanottaminen pääkäsittelyn ulkopuolella	277
	B. Ulkomainen oikeusapu	281
	C. Todistelun esittäminen vastaisen varalta	283

27.3	Todistaja	285
27.3.1	Todistajan käsite ja kelpoisuus.....	285
27.3.2	Todistajan kutsuminen.....	290
27.3.3	Todistajan suojele	292
27.3.4	Anonyymi todistelu.....	301
	A. Anonyymin todistelun sallittavuus...	301
	B. Anonymiteetistä päättäminen	306
	C. Anonyymin todistelun vastaanottaminen.....	307
27.3.5	Pakkokeinot todistelun turvaamiseksi..	310
27.3.6	Todistajanpalkkiot.....	312
27.4	Todistamisvelvollisuuden rajoitukset	315
27.4.1	Lähiomaisen kieltäytymisoikeus	315
27.4.2	Todistajan salassapitovelvollisuus.....	318
27.4.3	Todistajan vaitiolo-oikeus.....	324
	A. Itsekriminointi- ja lähiomaissuoja	324
	B. Liikesalaisuus.....	327
	C. Lähdesuoja	328
	D. Anonyymi todistaja.....	330
27.4.4	Poliisin vaitioloovelvollisuus ja -oikeus ..	330
27.5	Todistajan kuulustelu	333
27.5.1	Varsinaista kuulustelua edeltävät toimet	333
27.5.2	Pääkuulustelu	336
27.5.3	Vastakuulustelu ja tarkentavat kysymykset.....	340
27.5.4	Lapsen ja muiden herkkien henkilöiden kuulustelu	342
27.5.5	Todistajalle esitettävien kysymysten laatu	345
27.5.6	Todistajien kuulustelu vastakkain	347
27.5.7	Todistelun vastaanotto etäyhteydellä....	348
27.6	Asianosaisen kuulustelu todistelutarkoituksessa	358
27.7	Asiantuntijatodistelu	361

27.8 Asiakirjatodistelu	367
27.8.1 Asiakirjatodisteiden sisältö ja merkitys	367
27.8.2 Asiakirjan esittämis- eli editiovelvollisuus	370
27.9 Katselmus	374
27.10 Todisteiden arviointi	376
27.10.1 Todistusharkinta.....	376
A. Todistusharkinnan sisältö.....	376
B. Todistusmenetelmät	378
C. Todistajanpsykologia.....	386
D. Hyödyntämiskielto.....	388
27.10.2 Todistustaakka ja näyttökynnys riita-asioissa.....	402
27.10.3 Todistustaakka ja tuomitsemiskynnys rikosasioissa.....	417
 XXVIII OIKEUDENKÄYNNIN KIELI JA AINEISTON	
TALLENTAMINEN	425
28.1 Asian käsittelykieli	425
28.2 Oikeus tulkkaukseen	429
28.3 Toimituskirjan kieli	433
28.4 Oikeudenkäyntiaineiston tallentaminen	435
28.4.1 Pöytäkirjaamisen merkitys	435
28.4.2 Pöytäkirjan laatiminen.....	436
28.4.3 Pöytäkirjan sisältö.....	437
A. Yleismääräykset	438
B. Suullisen valmistelun pöytäkirja	438
C. Pääkäsittelyn pöytäkirja	439
D. Todistelun pöytäkirjaaminen.....	441
28.4.4 Suullisen todistelun tallentaminen käräjäoikeudessa	443
A. Videotallenteen laatiminen todistelusta	443
B. Tallenteen käyttö käräjäoikeudessa...	446
C. Tallenteiden indeksointi ja asian jäsennelty käsittely	448

	D. Tallentamisesta ilmoittaminen kuulusteltavalle	450
	E. Kirjallinen toisinto	450
	F. Tallenteiden säilyttäminen ja julkisuus	451
28.4.5	Asiakirjavihko ja pöytäkirjan jäljennökset	455
XXIX	OIKEUDENKÄYNTIKULUT	457
29.1	Kulujen korvausvelvollisuuden perusta ja tavoitteet	457
29.2	Kulujen korvausvelvollisuus riita-asioissa	461
29.2.1	Pääsääntönä hävinneen korvausvelvollisuus	461
29.2.2	Korvauskelpoiset kulut	463
	A. Oikeudenkäyntikulujen jaotteluja	463
	B. Oikeudenkäynnin valmistelusta ja asian käsittelystä aiheutuneet kulut ..	464
	C. Asiamiehen palkkio ja kulut	468
	D. Oma työ ja oikeudenkäyntiin välittömästi liittyvä menetys	472
	E. Oikeudenkäyntikulujen viivästyskorko	474
29.2.3	Korvausvelvollisuus indispositiivisissa asioissa	475
	A. Indispositiiviset riita-asiat	475
	B. Hakemusasiat	479
29.2.4	Korvausvelvollisuus konkurssi- ja velkajärjestelyasioissa	481
29.2.5	Osittaisen voiton tilanteet	484
	A. Samassa asiassa useita eri vaatimuksia	484
	B. Osavoitto	491
29.2.6	Asianosaiselle tuntematon seikka kuittausperusteena	492
29.2.7	Kulujen kohtuullistaminen	494
	A. Oikeudellisesti epäselvät asiat	494

	B. Korvausvelvollisuuden kohtuuttomuus	497
	C. Summaariset asiat ja perintäkulut	502
	D. Huoneenvuokra-asiat	506
29.2.8	Kulukorvaus prosessuaalisena sanktiona.....	508
	A. Tarpeettomat oikeudenkäynnit.....	508
	B. Huolimaton prosessaaminen.....	510
	C. Asiamiehen, avustajan ja edustajan korvausvelvollisuus.....	512
29.2.9	Korvaukset erityisissä tilanteissa.....	516
	A. Kanteen tutkimatta jättäminen ja peruuttaminen	516
	B. Sovintoon päätyminen	518
	C. Subjektiivinen kumulaatio	520
	D. Asianosaisseuraanto	522
	E. Korvausvelvollisuuden jakaminen	523
	F. Väliintulo	523
	G. Valtion varoista suoritettujen kustannusten korvaaminen.....	525
29.2.10	Menettely kuluasioissa.....	526
29.2.11	Korvausvelvollisuus muutoksenhaussa.	532
	A. Varsinainen muutoksenhaku.....	532
	B. Ylimääräinen muutoksenhaku	538
29.3	Kulujen korvausvelvollisuus rikosasioissa	539
29.3.1	Rikosasiain kulusäännösten tausta ja pääpiirteittäinen sisältö.....	539
29.3.2	Asianomistajan kulut ja korvausvelvollisuus.....	539
	A. Asianomistajan yksin ajamat rikosasiat	539
	B. Syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan kulut ja korvausvelvollisuus.....	541
	C. Asianomistajan korvausvelvollisuus valtiolle.....	546

29.3.3	Tuomitun korvausvelvollisuus valtiolle	548
29.3.4	Kulujen korvaaminen prosessuaalisena sanktiona.....	555
	A. Syytetyn sanktioluonteinen korvausvastuu	555
	B. Asiamiehen ja avustajan korvausvastuu	557
29.3.5	Korvausvastuu usean vastaajan kesken	558
	A. Subjektiivinen kumulaatio.....	558
	B. Korvausvelvollisuuden jakaminen	559
29.3.6	Riita-asioden kulusäännösten soveltaminen rikosasioissa.....	560
29.3.7	Menettelystä kuluasioissa.....	561
29.3.8	Syytteestä vapautetun oikeus kulukorvaukseen valtiolta	564
	A. Lain tausta ja korvausoikeuden perusteet.....	564
	B. Korvattavat kustannukset.....	565
	C. Korvausoikeuden menettäminen.....	572
	D. Aiheettomasti epäillyn, pidätetyn tai vangitun oikeus korvaukseen	574
29.4	Oikeudenkäyntikulut ulosottoasioissa, eräissä erityismenettelyissä ja hallintolainkäytössä	575
29.4.1	Ulosottovalitus ja täytäntöön- panoriita.....	575
29.4.2	Eräät erityismenettelyt.....	579
	A. Maa oikeusasiat	579
	B. Kulut markkinaoikeudessa	580
	C. Kulut työtuomioistuimessa.....	581
	D. Välitysmenettely	582
	E. Lautakuntamenettely kuluttajariidoissa.....	583
29.4.3	Hallintolainkäyttö.....	583

XXX	TUOMIO	587
30.1	Tuomion käsite ja jaotteluja	587
30.2	Tuomiuudistuksen toteuttamisesta	591
30.3	Käräjäoikeuden ratkaisu riita- ja rikosasioissa	592
30.3.1	Tuomion sisältö.....	592
	A. Tuomion rakenne ja laatiminen	592
	B. Käsittelytiedot	594
	C. Perustelut, lainkohdat ja tuomiolauselma.....	597
30.3.2	Tuomiossa huomioon otettava oikeudenkäyntiaineisto.....	605
30.3.3	Vaatimistaakka ja väittämistaakka riita-asioissa.....	607
30.3.4	Syytesidonnaisuus	612
30.3.5	Tuomion antaminen.....	619
	A. Tuomion julistaminen.....	619
	B. Kansliatuomio	622
	C. Osatuomio ja välituomio	623
	D. Tuomion varmentaminen ja toimittaminen asianosaisille	631
30.3.6	Virheen korjaaminen ja tuomion täydentäminen	632
30.4	Äänestäminen	637
30.4.1	Äänestämisestä yleensä	637
30.4.2	Äänestäminen riita-asiassa	638
30.4.3	Äänestäminen rikosasiassa	641
	A. Äänestysjärjestys	641
	B. Äänten laskeminen.....	642
	C. Äänestäminen erilaisista kysymyksistä	644
30.5	Tuomion vaikutukset	646
30.5.1	Tuomion vaikutuksista yleensä	646
	A. Tuomion yleinen vaikutus	646
	B. Tuomion erityiset vaikutukset	646
30.5.2	Tuomion mitättömyydestä	648
30.5.3	Lainvoima	649

30.5.4	Oikeusvoima	652
A.	Oikeusvoiman perusta ja vaikutus ...	652
B.	Tuomioistuimen ratkaisujen oikeusvoimakelpoisuus	654
C.	Ulkomaisen tuomion oikeusvoima...	658
D.	Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus riita-asioissa	662
E.	Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus rikosasioissa	678
F.	Oikeusvoiman ulottuvuus toiseen prosessilajiin	683
G.	Oikeusvoiman subjektiivinen ulottuvuus	698
KESKEISET LÄHTEET		705
OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO		733
ASIAHAKEMISTO		741